

ELEKTRONISTEN AINEISTOJEN KÄYTTÄJÄKYSELY 2007

Elektronisten aineistojen käyttöä selvittävä kysely toteutettiin kaikilla FinELib-konsortion asiakassektoreilla eli ammattikorkeakouluissa, yliopistoissa, yleisissä kirjastoissa ja konsortioon kuuluvissa tutkimuslaitoksissa.

Verkkokysely oli avoinna huhtikuun ajan konsortion jäsenorganisaatioiden kirjastojen/tietopalvelujen asiakkaille.

Mitä kirjastot saavat kyselystä?

Yliopisto-, ammattikorkeakoulu- ja erikoiskirjastot/tietopalvelut saavat kyselyn avulla tietoa omien asiakkaidensa e-aineistojen käyttötavoista ja aineistoihin liittyvistä odotuksista. Yleiset kirjastot saavat vastaavaa tietoa maakuntakirjastoalueen tasolla. Kirjastoille tuotetaan organisaatiokohtaiset ja maakuntakirjastoalueen kattavat yhteenvedot kyselyn tuloksista.

Kyselyn avulla saadaan tietoa myös sektorikohtaisista eroista e-aineistojen käytössä. Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksella tehdään kyselyn pohjalta opinnäytteitä ja tutkimusta mm. siitä, miten e-aineistojen käyttö vaikuttaa tutkijan työssä.

Kyselyn tuloksia julkaistaan FinELibin verkkosivuilla. Myös kyselyyn osallistuvat kirjastot/tietopalvelut voivat julkaista valtakunnallisia tai organisaatiokohtaisia/maakuntakirjastokohtaisia tuloksia esim. omilla nettisivuillaan.

Millainen kyselyn sisältö on?

Kysely pohjautuu aiempina vuosina toteutettuihin käyttäjäkyselyihin. Kysymykset koskevat mm.

- elektronisten aineistojen käytön määrää
- tyytyväisyyttä käytössä oleviin e-aineistoihin
- uusien e-aineistojen hankintaehdotuksia
- e-aineistojen käyttöön liittyviä ongelmia ja koulutustarpeita
- e-aineistojen käyttötapoja
- e-aineistojen käytön vaikutusta työhön/opiskeluun
- Nelli-portaalin käyttöä
- tutkijoiden e-aineistojen käyttöä.

Kyselylomakkeen rakenne poikkeaa hieman aiemmista kyselyistä. Lomaketta on pyritty muokkaamaan entistä selkeämmäksi, jotta siihen olisi helppo ja nopea vastata. Muutamia uusia kysymyksiä on lisätty. Uudet kysymykset liittyvät lähinnä e-aineistojen käyttötappoihin ja käytön vaikutukseen opiskeluun ja tutkimukseen.

Elektronisilla aineistoilla tarkoitetaan kaikkia elektronisia lehtiä, kirjoja, sanakirjoja, hakuteoksia, viitetietokantoja jne., joita kirjasto/tietopalvelu on hankkinut asiakkaiden käyttöön ja joita asiakkaiden on mahdollista käyttää oman organisaation verkossa. Kyselyä ei kuitenkaan enää rajattu koskemaan vain FinELib-aineistoja ja siksi yksityiskohtaiset FinELib-aineistolistaukset on jätetty kokonaan pois. Vaikka kysely onkin pyritty rajaamaan kirjaston/tietopalvelun tarjoamiin aineistoihin, voivat vastukset siitä huolimatta koskea elektronista aineistoa laajemmassakin mielessä, sillä asiakkaat eivät välttämättä tiedä, mikä aineisto on nimenomaan kirjaston/tietopalvelun tarjoamaa.

Kyselylomake on toteutettu yhdessä Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksen sekä kansainvälistä e-aineistojen käyttötutkimusta tekevän Tennessee yliopiston professori Carol Tenopirin kanssa. Sektoreiden kyselylomakkeet ovat mahdollisimman pitkälle yhdenmukaisia, mutta sektorikohtaiset eroavaisuudet on pyritty ottamaan myös huomioon. Tutkimuslaitosten ja yleisten kirjastojen lomakkeet on laadittu työryhmässä, johon kuuluivat tutkimuslaitosten, yleisten kirjastojen ja FinELib-palveluyksikön edustajat. Ryhmässä esiin tulleet lomakkeiden päivitystarpeet on otettu huomioon myös yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen lomakkeissa. Lomakkeet olivat lisäksi testattavina kaikilla kirjastosektoreilla kahden viikon ajan helmikuun alussa.

Kyselyn käytännön toteutus

Kyselylomakkeet laadittiin sektorikohtaisesti. Yliopistoille, ammattikorkeakouluille ja FinELib-konsortioon kuuluville erikoiskirjastoille tehtiin sektorikohtaiset lomakkeet. Lomakkeilla kysyttiin erikseen vastaajan edustamaa organisaatiota. Tämän tiedon perusteella vastaukset voidaan analysoida organisaatioittain ja tuottaa organisaatiokohtaiset raportit.

Yleisten kirjastojen lomake jaettiin jokaiselle maakuntakirjastoalueelle. Maakuntakirjastojen FinELib-yhteyshenkilöt lähettivät lomakkeet maakuntakirjastoalueensa kirjastoille liitettäväksi kunkin kirjaston verkkosivuille. Vastajien ei siis tarvinnut tietää, minkä maakuntakirjastoalueen asiakkaita he ovat, sillä vastaukset tallentuivat tutkimusjärjestelmään lomaketekniikan avulla maakuntakirjastoalueittain. Myös raportointi kyselyn tuloksista saadaan maakuntakirjastoalueen tasolla.

Kysely tehdään yleisten kirjastojen asiakkaille ensimmäistä kertaa. Saadun palautteen perusteella arvioidaan jatkossa tarve kirjastokohtaisille kyselyille myös yleisten kirjastojen sektorilla.

Kyselylomakkeet toteutettiin IT-Visionin OPTIMIX®-järjestelmällä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Lomakkeiden linkit toimitettiin FinELib-yhteyshenkilöille maaliskuun loppuun mennessä. Kirjastoja pyydettiin liittämään linkit kunkin kyselyyn osallistuvan organisaation kirjaston/tietopalvelun sivuille ja muille mahdollisille verkkosivuille.

Kaikilla vastaajilla oli mahdollisuus halutessaan osallistua arvontaan. Vastanneiden kesken arvottiin 25 Kansalliskirjaston lahjoittamaa kirjepalkintoa. Voittajien nimet

julkistettiin FinELibin verkkosivuilla toukokuun alussa. Kaikkien arvontaan osallistuvien henkilötiedot käsiteltiin luottamuksellisesti ja ne poistettiin kyselyjärjestelmästä heti arvonnän jälkeen, jolloin ne eivät olleet enää raportointivaiheessa tutkimusjärjestelmässä.

Kullekin kyselyyn osallistuvalla yliopistolla, ammattikorkeakoululla ja tutkimuslaitoksella kootaan raportti, jossa on vastausten suorat jakaumat sekä yhteenveto avovastauksista, mikäli organisaatiosta on saatu riittävä määrä vastauksia. Yleiset kirjastot saavat raportin kunkin maakuntakirjastoalueen tasolla. E-aineiston käyttäjäkyselyyn toteuttamiseen osallistuneilla FinELib-konsortion jäsenkirjastoilla on lupa julkaista painettuina ja verkossa OPTIMIX®-järjestelmällä tuotettuja sivuja kyselyn tuloksista. IT-Vision pyytää kirjastoja lisäämään kaikkiin näkymiin, jotka mahdollisesti irrotetaan OPTIMIX®-järjestelmästä seuraavan tekstin: Copyright © IT Vision Oy / OPTIMIX®.

Tutkimusaineistoa voidaan tarjota informaatiotutkimusta harjoittavien tutkimuslaitosten käyttöön. Aineistoa käsitellään luottamuksellisesti ja anonymisti. Aineiston pohjalta tehtyjä tutkimustuloksia julkaistaan FinELibin verkkosivuilla.